

SLOVENSKÝ JAZYK, PRIJÍMACIA SKÚŠKA DO PROGRAMU IBD, APRÍL 2013

1. Racionálny prístup v umení sa prejavoval v týchto obdobiach:

- A. klasicizmus   B. antika   C. realizmus   D. stredovek
E. renesancia   F. barok   G. romantizmus

2. Racionálny prístup k tvorbe umenia znamená, že (označte správnu odpoveď/správne odpovede).

- A. Umenie je prísne normované, napodobňuje prírodu, kritériom krásy sa stáva pravdivosť.
B. Umenie je ovplyvnené filozofickým smerom, ktorý pokladá rozum za jediný zdroj a záruku poznania.
C. Vnímateľ umenia si na základe vnímania jednoduchých ideí vytvára zložené idey, ktoré vznikajú len v rozume kombináciou jednoduchých.
D. Vnímateľ umenia môže o umení pochybovať.

3. Zakrúžkujte rad/rady, v ktorom/ktorých jednotlivé pojmy nepatria do tej istej kategórie.

- A. dramatizujúce prostriedky: opis, neukončená výpoveď, gradácia
B. literárne žánre: sonet, óda, elégia
C. útvary administratívneho štýlu: žiadosť, životopis, objednávka
D. vonkajšia kompozícia diela: výstup, odsek, verš

4. Nahrad'te podčiarknuté slová v nasledujúcej strofe ich neutrálnymi synonymami.

*Básnik rytmus básní nech zoširoka skúma,
o vlastnostiach predpisov starostlivo dumá.
Polia sedliak, remeslo švec nech zvelebuje,
rétor svoje figúry, trópy definuje.*

5. Doplňte do textu chýbajúce písmená.

Po št__ridsiat__ch rokoch od prvého vydania v pôvodine vychádza román __merického spisovateľa Saula Bellowa v __eskom preklade. V našej dobe, ktorá sa dožaduje čoraz silnejších dáv__k nových senzáci__, je to dlhý čas. A hoci autor, ktorý vyštudoval __ngličtinu, __obdivuhodnou vitalitou pokračuje v písaní, literárnoh__storické anal__zy i nástup d'a__ších spisovateľských generáci__ho medzičasom mum__fikovali do podoby klasika.

Ukážka 1

Básnické umenie

1

*Najmä hudbu! To ti neprekáža
vziať slovo, čo neumelé je,
čo každý vánok ľahko rozveje,
nie tie, čo viažu sa, či vážia.*

*Ani si neváž príliš slov.
Prejav im svoje pohrdanie:
pieseň sa vtedy dobrou stane,
keď sa to presné pospája v nej s hmlou.*

*To sú tie oči za závojom skryté,
to poludnie, vzduch, čo chveje sa,
tie jesenné a chladné nebesá,
to belasé hviezdne vlnobitie.*

2

*Ale my prisaháme na odtieň.
Nie farba! Len odtieň čosi slúbi.
Ach! Odtieň ľúbi, keď sa snúbi
lesný roh s flautou a so snom sen.*

*Preč s pointou, čo vraždí v básni vzruchy.
Necudný smiech, vtip, čo kruto zazúri.
Ten cesnak, plačú z neho azúry,
Ten cesnak z poetických kuchýň!*

*Verš sa skrýva v náhode jak v skrýši,
veršom vonia vánok v jednom z mnohých rán,
ako keby kvitli mäta, tymian.
Literatúra je to, čo zvýši.*

(Paul Verlaine, preložil Miroslav Válek)

Úlohy k ukážke 1

6. Pomenujte umelecké výrazové prostriedky (v texte podčiarknuté):

- a) pointa, čo vraždí v básni vzruchy – .....
- b) veršom vonia vánok – .....
- c) belasé hviezdne (vlnobitie) – .....
- d) veršom vonia... ako keby kvitli mäta, tymian – .....

7. Rozhodnite, čo sa v básni vyskytuje/nevyskytuje (správnu odpoveď zakrúžkujte):

- a) inverzia .....áno / nie
- b) rytmus .....áno / nie
- c) eufónia.....áno / nie
- d) rozprávač.....áno / nie

8. Zakrúžkujte tvrdenia, ktoré sú v súlade s ukážkou 1.

- A. Báseň je napísaná v sylabickom veršovom systéme.
- B. Podľa Paula Verlaine je dôležité, aby báseň mala jasnú myšlienku.
- C. Báseň *Básnické umenie* načrtáva vzťah medzi realitou a zážitkom.
- D. Výrazným prvkom básne *Básnické umenie* je zmyslovosť.
- E. V súčasnosti je dôležité, aby literatúra niesla určité didaktické poslanstvo.

9. Vypíšte z ukážky 1 päť kľúčových slov, ktoré definujú názor básnika na poéziu.

.....

Ukážka 2

Balla: Leptokaria

4 . V Y D A N I E

Zbierka poviedok, 160 strán, mäkká väzba, 11,5x18cm, vyd. KK Bagala, ISBN 978-80-8108-050.

• [Objednať knihu... \(9 €, výhradná distribúcia\)](#) • [Objednať e-book... \(5€\)](#)

Charakteristickou črtou pre túto knihu je intertextualita, náhle zmeny rozprávačskej optiky, presuny medzi tzv. literárnym a mimoliterárnym, spájanie a prelínanie sa hodnotovo i stylisticky rozdielnych výpovedí. Napriek neustálym strihom, prechodom medzi vážnosťou, absurdnosťou – niekedy až v podobe nezmyselnej komickosti – filozofujúcim hľbaním a jemnou poetickosťou – v strede autorského záujmu stále ostáva vnútro človeka, zmietaného pochybnosťami a neistotou.

(Eva Jenčíková)

Poznámka:

Text (z latinského slova „texó“, čo v preklade znamená „tkám“ alebo „zhotovujem“) je súvislý celok písanej reči, ktorý chápeme ako samostatný. Text je nestabilné tkanivo, v ktorom každý prvok je konštituovaný na báze stopy iných prvkov. Keďže vieme, že text nie je do seba uzavretý, práve naopak, je otvoreným systémom, potom každý text sa tvorí transformáciou iného textu. (Martin Hudymač)

Úlohy k ukážke 2

10. V texte od Martina Hudymača je použitý jazykový štýl: .....

11. V texte od Evy Jenčíkovej je použitý slohový postup/sú použité slohové postupy:

.....

12. Pomenujte v ukážke 2 útvar od Evy Jenčíkovej. ....

13. Po prečítaní oboidvoch textov rozhodnite, ktorá možnosť je príkladom „intertextuality“.

- A. F. Petrarca napísal zbierku sonetov *Sonety pre Lauru*. Laura je inšpirovaná skutočnou postavou, v zbierke sonetov je symbolom túžby.
- B. V knihe *Malý princ* (A. de Sait Exupéry) je hlavná postava často stotožňovaná s Ježišom.
- C. Trilógia *U. S. A.* (1938, J. Dos Passos) je prepletená autentickými textami (žánrami publicistického, administratívneho... štýlu), ktoré v danej dobe reálne existovali.
- D. Poviedku *Poloha pri srdci* vystaval Dušan Dušek na motíve z rozprávky *Statočný cínový vojačik* od H. Ch. Andersena.
- E. V predstavení *Hamlet* v podaní Lasica-Satinský je veľa odkazov aj na *Hamleta* od Shakespeara.

Ukážka 3

Trendy sociálneho vývoja v SR

Úlohou publikácie *Trendy sociálneho vývoja v SLOVENSKEJ REPUBLIKE* je prostredníctvom štatistických informácií poskytnúť pohľady na sociálny vývoj v SLOVENSKEJ REPUBLIKE.

Publikácia nadväzuje na obdobné súborné publikácie o sociálnom vývoji na Slovensku, ktoré boli vydané v rokoch 2003 až 2008. Pri jej zostavovaní sa využili medzinárodné skúsenosti a porovnania, ktoré sa vykonávali v rámci Rozvojového programu OSN, ako aj odporúčaná osnova používaná v štátoch EURÓPSKEJ ÚNIE, doplnená o relevantné medzinárodné porovnania.

ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY sa dlhodobo aktívne zapája do projektov ktorých úlohou je harmonizovať metodickú i obsahovú skladbu ukazovateľov monitorujúcich sociálnu situáciu obyvateľstva s európskymi normami a publikovať príslušné informácie. Z toho dôvodu je už značná časť ukazovateľov z oblastí akými sú napr. XXXXXXXX, trh práce a mzdy zdravie a sociálna ochrana medzinárodne porovnateľná v rámci Európskeho štatistického systému.

Zdroj údajov pre túto publikáciu je najmä ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Ak je zdrojom údajov iný ústredný orgán štátnej správy alebo iná organizácia, táto skutočnosť je uvedená v príslušnej tabuľke publikácie.

Zdroj: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=27813>

Úlohy k ukážke 3

14. Vyberte z nasledujúcich slov to, ktoré patrí na vynechané miesto v 3. odseku ukážky 3.

demagógia, kartografia, holografia, demografia, klimatológia, histológia

15. Doplňte čiarky do 3. odseku ukážky 3.

ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY sa dlhodobo aktívne zapája do projektov ktorých úlohou je harmonizovať metodickú i obsahovú skladbu ukazovateľov monitorujúcich sociálnu situáciu obyvateľstva s európskymi normami a publikovať príslušné informácie. Z toho dôvodu je už značná časť ukazovateľov z oblastí akými sú napr. XXXXXXXX, trh práce a mzdy zdravie a sociálna ochrana medzinárodne porovnateľná v rámci Európskeho štatistického systému.

16. Napíšte jazykovo správne názov inštitúcie, ktorá má skratku OSN.

.....

17. Priradte k nasledujucim slovam/slovnym spojeniam cudzie slova s rovnakym významom, ktoré sa nachádzajú v ukážke 3.

ladit' – ....., uverejnovat' – .....,
zaznamenavat' – ..... dielo – .....,
zdruzenie (niekoho/niečoho) – ....., spoločenský – .....

18. Napíšte gramaticky správne názvy inštitúcií:

A) ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

.....

B) EURÓPSKA ÚNIA .....

19. Označte tvrdenie/tvrdenia, ktoré je/sú neprípustné v súvislosti s ukážkou 3. Nesprávne označené tvrdenia sa odrátavajú.

- A. Ukážka 3 je kombináciou odborného, publicistického a umeleckého štýlu, ktorého cieľom je informovať verejnosť o význame monitorovania sociálnej situácie obyvateľstva.
- B. Pri spracovaní údajov sa SLOVENSÁ REPUBLIKA už od roku 2003 opierala o skúsenosti OSN a EÚ.
- C. Jedným z hlavných ukazovateľov sociálnej situácie na Slovensku je graf znázorňujúci vzťah medzi ponukou a dopytom pracovnej sily.
- D. Publikácia *Trendy sociálneho vývoja v SLOVENSKEJ REPUBLIKE* je výsledkom výskumu všetkých organizácií zaoberajúcich sa sociálnou situáciou na Slovensku.
- E. Spôsob získavania informácií pre výskum je pre každú krajinu EÚ iný. Preto je táto skutočnosť uvedená v príslušnej tabuľke publikácie.

20. Zakrúžkujte tvrdenie/tvrdenia, ktoré je/sú vyjadrením podstaty/zmyslu textu.

- A. Cieľom textu je informovať širokú verejnosť o sociálnej situácii na Slovensku.
- B. Cieľom textu je urobiť podrobnú analýzu ukazovateľov sociálnej situácie na Slovensku.
- C. Cieľom textu je publikovať informáciu o dôležitosti výskumu sociálnej situácie na Slovensku.
- D. Cieľom textu je informovať verejnosť o spôsobe výskumu a jeho publikácii.

21. Rozdeľte na slabiky slovo *publikácia*. .....

22. Napíšte priezvisko víťaza súťaže Anasoft Litera v r. 2012. ....

23. Doplňte do vymedzeného priestoru chýbajúce údaje za Jána Novohradského, bytom
Prievozská 2 v Bratislave, PSČ 800 00.

*Na základe študijných výsledkov v školskom roku 2012/2013 a popredného
umiestnenia v Olympiáde z matematiky žiadam o prijatie do Gymnázia Jura Hronca
na Novohradskej ulici v Bratislave.*

S pozdravom